

Kandidatuppsats i Kulturadministration (KUL K10)

Institutionen för kulturvetenskaper

Lunds universitet VT 2013

Handledare: Åsa Alftberg

Examinator: Mikael Askander

Kulturarvets arkeologi

en studie i begrepp, samarbete och kulturpolitik

Linda Pålsson

LUNDS
UNIVERSITET

Abstract

Lunds Universitet

Institutionen för Kulturvetenskaper

Box 117, 221 00 Lund

Kandidatuppsats i Kulturadministration (KULK10)

15 poäng, Vt 2013

Author: Linda Pålsson

Title: Archaeology of the Cultural heritage - a study of concept, cooperation and cultural politics

Instructor: Åsa Alftberg

Examiner: Mikael Askander

This thesis is a study of the Swedish culture politics, in particular the area of cultural heritage. My ambition was to look into the cooperation between the municipalities in Scania (Skånes kommuner) and County Administrative Board in Scania (Länsstyrelsen i Skåne) to try and find out if that is the reason for the absence of useful information about our prehistoric cultural heritage on the web pages available. Interviews with randomly chosen municipalities suggested a confusion in the use of the most important concept; "Cultural heritage" (Kulturarv). I changed my attention to the analysis of discourse and concept studies and found the words "Cultural heritage" is used with variety. It is my opinion that some kind of definition is needed to be made for the cultural politics to be able to handle questions regarding cultural heritage with any kind of success.

Keywords: Cultural politic, Cultural heritage, Foucault

Innehållsförteckning

1 Inledning	1
1.1 Presentation av ämne och syfte	1
1.1.1 Ett behov skapar en diskussion	1
1.1.2 Varför en diskussion behövs	2
1.1.3 Syfte	3
1.2 Frågeställning	4
1.3 Avgränsningar	5
1.4 Tidigare forskning och källor	6
1.5 Teori och metod	8
1.6 Disposition	9
2 Bakgrund	10
2.1 Vilka begrepp används i uppsatsen och hur?	10
2.2 Svensk kulturpolitik ur ett geografiskt perspektiv	11
2.3 Kulturarvets lagskydd	12
2.4 Vilken information finns på internet idag?	13
3 Samarbetsfrågan	15
3.1 Eslövs kommun	15
3.2 Höörs kommun	16
3.3 Hörby kommun	17
3.4 Fornsök	18
4 Diskursproblematiken	20
4.1 Problematiken kring användandet av diskursanalys	20
4.2 kulturarvets särställning	21
4.3 Vad innebär diskursproblematiken i praktiken?	22

5 Begreppsproblematiken	24
5.1 Komplexiteten kring begrepp	24
5.2 Hur används begreppet ”kulturarv” i förhållande till begreppet ”kultur”?	24
5.3 Begreppet ”kulturmiljö” i förhållande till begreppet ”kulturarv”	26
6 Slutsatser och avslutande diskussion	27
7 Sammanfattning	28
Källförteckning	29
Bilagor	
Bilaga 1	33
Bilaga 2	34
Bilaga 3	35
Bilaga 4	36

1 Inledning

1.1 Presentation av ämne och syfte

1.1.1 Ett behov skapar en diskussion

Som en del av både utbildningen och examinationen i grund- och fortsättningskursen i förhistorisk arkeologi vid Lunds universitet ingår exkursioner där studenterna guidar varandra vid fornlämningar från aktuella perioder för kursen (sten-, brons- och järnålder). När jag läste denna kurs fann jag, och de flesta andra med mig, problem i att finna någon användbar information om de av föreläsaren utvalda platserna som skulle besökas. Få av oss hittade mer än några rader, medan några inte fann något alls. När vi dock kom till fornlämningarna fanns det informationsskyltar uppsatta vid samtliga av dessa. Informationen som fanns på skyltarna var hjälpsam och jag började då fundera över varför vi inte kunnat finna den här informationen innan vi väl kom till platsen.

Detta ledde till en uppsats på B-nivå, i Förhistorisk Arkeologi, där jag undersökte ansvarsfrågan i förmedling av informationen kring kulturarv och vilken information man i dagsläget kan finna; främst på internet. Det visade sig att endast 4 (2 av dessa 4 hade en gemensam extern sida) av Skånes 33 kommuner hade så pass utförlig information om en eller flera fornlämningar att man med hjälp av den skulle kunna hitta dit och förstå vad det var för typ av lämning. 14 av dessa 33 kommuner nämner fornlämningar på sin hemsida, men inte tillräckligt utförligt för att man ska kunna ta sig dit eller förstå riktigt vad det är för lämning och vad detta innebär. Regionen och turistinformationernas hemsidor nämner generellt inte kulturarv, och allra minst fornlämningar, på sina hemsidor. Oavsett om det är för att de inte anser det vara av tillräckligt stort värde ur besökssynpunkt eller att det inte ligger under deras ansvarsgränser finner jag detta ytterst beklämmande.

Jag hade inte möjlighet att på det utrymme en B-uppsats ger ge svar på de frågor jag önskat och frågan om var informationen stannar och var ansvaret brister kvarstod. Det är trots allt ett så pass viktigt ämne att jag vill utveckla det och väcka uppmärksamhet för våra förhistoriska fornlämningar som är en stor resurs, inte bara som historisk informationskälla, utan även som utflyktsmål, turistsynpunkt och en stor tillgång för kulturlivet och allmänhetens utnyttjande av detta. Ale stenar hade 2009 fler besökare (ca 750 000) än Kolmården, Moderna museet och Idre fjäll och är därmed Sveriges 17e mest välbesökta turistmål, vilket tydligt visar på kulturarvens ställning inom turismen (Tillväxtverket: Statistik 2013-08-04).

1.1.2 Varför en diskussion behövs

Vid min första ansats var avsikten med uppsatsen inte en teoretisk metarefleksion kring kulturen och kulturpolitiken utan snarare ett mer praktiskt avstamp i ett ämne som kräver en snar förändring, som i vissa fall redan verkar ha satts i rullning med utredningar och samarbetsprojekt inom olika politiska geografiska nivåer. Vi har nyligen fått Myndigheten för kulturanalys vars huvudsakliga uppgift är att analysera och utreda förslag och dess faktiska påverkan och utslag (Myndigheten för kulturanalys: Uppdrag 2013-08-04). Inte fullt lika nyligen dök i samband med regionernas intåg upp en del rapporter och utredningar kring deras ökade möjlighet för en bättre kulturpolitik och vidare ur detta föddes så småningom samverkansmodellen vars uppgift i korta drag är att stärka regionerna och bidra till att de nationella kulturpolitiska målen uppfylls (Regeringen: Samverkansmodellen 2013-08-04).

Med anledning av dessa ansatser från politikens sida, av mig tolkat, som ett tecken på att samarbetet för att främja kulturen inte riktigt varit fullt fungerande (tillsammans med andra indikationer som behandlas nedan) gjorde jag mitt antagande att det måste finnas en brist i ansvarsfrågan kring kulturarv och att det därför även var en brist i samarbetet mellan de kommunala och de regionala (som tillsammans med de centrala har störst ansvar för vårt kulturarv) instanserna och att det var detta som behövde undersökas och angripas på ett handfast sätt. Syftet var inte heller att lyfta fram den kulturpolitiska diskussionen och dess vara eller icke vara inom den svenska politiken, då det redan finns personer som lyfter dessa frågor. Jag ville snarare synliggöra förhistorien som en del av kulturen. Kultur är redan en nedprioriterad sektor inom politiken och kulturarv försvinner lätt i kultursammanhang, vidare försvinner förhistorien i kulturarvssammanhang. Det är en lång politisk väg för våra stora stenmonument och förhistoriska boplatser att vandra för att få resurser för att kunna synas och nyttjas.

Det jag ville undersöka är varför kommunerna inte har någon lättillgänglig information på sina hemsidor, när länsstyrelsen besitter ett digitalt arkiv över de 700 skyltade fornlämningarna i Skåne (Länsstyrelsen i Skåne län : Utredning s 22-23 2013-08-04). Då det finns två kommuner i Skåne som faktiskt vid årsskiftet (jag har valt att använda den information som jag använde mig av när jag gjorde undersökning i början av året) hade tillräckligt utförlig information på sina hemsidor (Skånes kommuner 2013-01-06) ville jag även undersöka varför de har valt att belysa fornlämningar och lyfta fram den informationen. Anledningen till att länsstyrelsen får så pass stor del i mitt resonemang är att de trots allt besitter det digitala arkivet över skyltar och jag finner det högst märkligt att de inte har något samarbete med kommunerna gällande dessa. Det var alltså min teori att det är samarbetet mellan kommuner och landsting som är bristande och det är något

jag vill ta upp och belysa genom kontakt med aktuella parter.

I mitt sökande efter litteratur i ämnet kunde jag bland hundratals titlar om kulturpolitik se böcker och texter som behandlade kulturpolitiken och dansen, konsten och kulturens ekonomi, teaterns möjlighet till förändring och liknande. Kulturarv och kulturpolitik verkar ha ytterst få sammanstrålningar inom text och litteratur, vilket är en brist och man måste söka sig till allmänna texter om kulturpolitik som jag personligen kan tycka inte riktigt passar in på kulturarv, specifikt förhistoriska fornlämningar då det är en sektor med helt andra villkor och beteende än övriga delar av kulturen. Detta tillsammans med svaren jag erhöll från de kommuner jag valde att kontakta fick mig att inse att problemet inte kunde angripas på ett så konkret och handfast sätt som jag önskat och jag fick istället ge mig in på diskursdiskussionen, begreppstolkningarna och kulturmålen utformning och vilka signaler de ger. Problemet måste således angripas på ett mer grundläggande sätt då det råder en tveksamhet i begreppsdefinitionerna och vad diskursen kulturarv innefattar. Jag är fortfarande övertygad om att det finns en brist i samarbetet mellan de geografiska politiska sektorerna men min väg att gå måste ske genom en mer diskursorienterad analys på en metanivå. Syftet med uppsatsen förändrades alltså under uppsatsens gång och gick till att vara en mer allmän och teoretisk diskussion. Båda delar kommer att redovisas då jag känner att mitt första syfte visades vara en alldeles för snårig och spretig väg, utan handfast mål, att vandra och detta är också av vikt att redovisa.

Min presentation av ämnet vill jag avsluta med att ta upp hur viktigt det här ämnet är och vilka konsekvenser vi skulle kunna se om en diskussion inom ämnet inte aktualiseras. Om intresset för vårt kulturarv minskar, vilket det kommer göra om tillgängligheten fortsätter vara så pass dålig som den är, kommer det innebära stora förändringar inom arkeologin. Ett extremt scenario skulle kunna vara att yrket endast sätts i samband med uppdrag vid väg- eller husbygge och inte som en viktig roll i att förmedla vår historia. Kulturpolitiken måste därför ta sitt ansvar för att inte låta kulturarvet hamna i skymundan och det är viktigt att se till att kulturarv blir en levande och dynamisk del i vårt kulturliv.

1.1.3 Syfte

Uppsatsens syfte blir således att dels utreda samarbetsfrågan mellan kommuner och landsting och dels att utreda om bristen på samarbete sker på grund av en språklig differens i användandet av huvudbegreppen inom diskussionen.

1.2 Frågeställning

Mitt syfte är tudelat då själva uppsatsen tog en tvärvändning och tvingade fram en ny del med en ny problemformulering och ett nytt tillvägagångssätt. Länsstyrelsen har skyltar vid närmare 700 fornlämningar i Skåne och kommunerna är en viktig informationskanal till våra medborgare, dit man ofta vänder sig för information om vad som händer och vad som finns i aktuellt geografiskt område att besöka. Det är endast i två fall kommunerna i Skåne visar tillräckligt utförlig information på sin hemsida att det går att ta sig till en fornlämning. Det första syftet är således uppdelad i två huvudfrågor:

*Varför finns inte länsstyrelsens skyltar tillgängliga, främst hos kommunerna, på internet och hur har man istället tänkt sig att det ska gå att hitta till fornlämningar?

*Är det en samarbetsfråga mellan kommuner och länsstyrelse som leder till bristen på lättillgänglig information?

Dessa kommer jag i texten att benämna som **samarbetsfrågan**. För att få svar på dessa frågeställningar visade det sig att det inte går att gå den praktiska vägen då det istället ter sig tvunget att föra en diskursdiskussion och vidare en begreppsanalys vilket i sin tur uppdelas i två huvudfrågor:

*Är kulturarvsdiskursen definierbar och hur påverkar dess komplexitet pragmatiken inom de politiska diskussionerna?

*Hur behandlas begreppet kulturarv i politiska dokument och av kommunerna?

Dessa kommer jag i texten att benämna som **begrepps-** eller **diskursfrågan**.

Jag är redan innan jag börjar medveten om att jag inte kommer få ett handfast svar på mina frågeställningar då det är ett stort och komplext problem som kräver mer än den plats som finns att tillgå här. Jag vill dock belysa frågan och anser att en liten väg vandrads är en bra början.

1.3 Avgränsningar

Uppsatsen har en geografisk avgränsning som innebär att det i de första frågeställningarna endast är Skåne som kommer att behandlas. Detta av den enkla anledningen att det är här jag bor och känner mest anknytning till. Det är också Skåne som jag har erfarenhet av och som väckt mitt intresse i ämnet. Varken den praktiska undersökningen av ämnet eller analyserna kring detta skulle komma att ske utanför Skåne då det skulle bli alldeles för stort för att kunna hantera i den här uppsatsen. När det sedan gäller de två senare frågeställningarna krävs en mer central approach och allmän diskussion för att kunna få ett mer övergripande svar som sedan går att applicera på en mer lokal och regional nivå.

Jag har valt att inte kontakta Region Skåne för att behandla deras ställning till kulturarv eller undersöka varför de saknar information på sin hemsida eftersom det är den kommunala nivån som i mitt fall är intressant. De två kommuner i Skåne som har tillräckligt utförlig information på sina hemsidor har fått ett frågeformulär (se bilaga 1), varav en svarade, för att utreda varför de har lyckats så bra med tillgängliggörandet av informationen om fornlämningar. Vidare har tre kommuner, varav två svarade, som inte har tillräckligt utförlig information om detta fått ett snarligt frågeformulär (Se bilaga 2-3) om varför de inte har gjort något för tillgängliggörandet av fornlämningarna, som faktiskt finns i aktuella kommuner. Alla kommuner kommer inte att tas med i analysen då även detta skulle bli för omfattande, men jag hoppas att en kvalitativ analys kan göras trots min antalsmässiga begränsning. Då flera kommuner besvarade mina frågor med att hänvisa till Riksantikvarieämbetets Fornsök (Riksantikvarieämbetet: Fornsök 2013-08-04) skickade jag även dem en fråga gällande användarvänligheten kring denna (se bilaga 4). Min avsikt var från början att även kontakta Länsstyrelsen i Skåne, men utefter min undersökning ansåg jag detta inte vara av värde då problemet visade sig vara mer komplicerat än bara ett bristande samarbete.

En mindre konkret gräns är mellan förhistoriskt kulturarv och historiskt kulturarv, inte bara i den meningen att den exakta brytpunkten är omtvistad, utan även i den mening att det kan vara svårt att skilja dem åt då de båda faller inom ramen för kulturarv. Jag är främst intresserad av att lyfta fram fornlämningar från sten-, brons- och järnålder, men så klart är även historiskt kulturarv en viktig punkt då detta inte heller får den uppmärksamhet det kräver (om än betydligt mer än förhistoriskt). Vidare finns gränsen mellan kulturarv och ”övrig kultur”. Eftersom all kultur oftast klumpas samman inom politiska områden kan det vara svårt att endast tala om kulturarv, på något sätt måste man kunna ta in hela kulturen i diskussionen. Något som

dessvärre gör att det lätt blir ostrukturerat och inkonsekvent i diskussioner men att försöka applicera de övergripande kulturdiskussionerna på den valda del, dvs. kulturarv, jag valt är ändå av vikt. I min diskursdiskussion kommer alltså även, med viss reservation för begreppen, kulturarvskursens vara att tas upp i samband med kulturdiskursen då detta verkar vara av betydande del och en mer allmän diskussion måste hållas. Vidare kommer begreppsanalysen att placeras i ett större sammanhang som innefattar det stora begreppet kultur och hur kulturarv hanteras inom och i samband med detta begrepp i politiska dokument. Detta då fornlämningar sällan nämns enskilt i politiska texter och program utan endast som en del av kulturarvet. Det visade sig också att jag är tvungen att nämna den övergripande kulturpolitiken och även om jag vill bli precis i mitt argumenterande är det troligtvis inte en möjlighet om man vill föra frågan framåt. Nivåomfånget, gällande begreppen, började väldigt snävt men fick töjas ut efterhand till att, väldigt oväntat, bli så stort det i princip kunde bli.

En sista avgränsning som kan verka mindre betydelsefull är gränsen mellan digitalisering av kulturarv och tillgängliggörandet av digital information om kulturarvet. Det finns flera regeringsstyrda projekt som går ut på att digitalisera vårt kulturarv för att bevara det och kunna bevara det som annars kommer att försvinna med tidens gång. Det finns ett projekt under tiden 2011-2015 namngett ”Digisam” som verkar för att öka samarbetet mellan kulturarvsinstitutionerna för att kunna bistå med assistans och ledning gällande kulturarvets digitalisering (Digisam: Om oss 3013-08-04). Det är ett viktigt arbete och det visar på att man kan se nyttan i digital information. Mitt intresse ligger dock i att information om kulturarven finns lättillgängliga på internet för att göra det lättare att besöka fornlämningar och därmed kommer den här uppsatsen inte behandla digitaliseringen av kulturarvet i en form av digitalt bevarande.

1.4 Tidigare forskning och källor

Tidigare forskning inom ämnet är mycket begränsad. Det finns inget som behandlar det exakta problemet, utan endast kultursektorn som helhet. Jag ser dock ett problem i att använda den forskningen eftersom kulturarv, och fornlämningar i synnerhet, skiljer sig avsevärt från andra sektorer inom kulturen. Fornlämningar lyder under en tydlig lagstiftning och har inte en aktiv förnyelse som övriga delar av kulturen och det kan därför vara svårt att applicera generell kulturforskning på just det här ämnet. Att stanna där och erkänna sig besegrad verkar något tafatt och jag kommer därför att undersöka även en del av den generella kulturforskningen som jag

känner kan appliceras ytligt på mitt ämne. Detsamma gäller så klart källor då det är lika svårt att finna adekvat litteratur kring det exakta problemet. Det finns mycket skrivet om att synliggöra historien, publik arkeologi och liknande men inget om vägen dit och man får därför förlita sig till allmänna källor om kultur och i bästa fall något som behandlar kulturarv. En tryckt källa med övergripande beskrivningar om hur den svenska politiken ser ut och hur ansvaret är uppdelad i de olika nivåerna är Sven Nilssons *Kulturens nya vägar* (2003). En bok som använts som kurslitteratur på Lunds universitet och som får anses som allmänt erkänd och korrekt i stora drag. Boken är dock några år gammal och det har dessutom varit regeringsskifte sedan den trycktes, men den är tillsammans med nyare artiklar och avhandlingar en god grund och i mitt tycke väl användbar i de meningar den kommer att refereras till.

I beskrivandet av den svenska kulturpolitiken har jag även tagit hjälp av David Karlssons avhandling *En chimär av endräkt- Ideologiska dimensioner i kommunal kulturpolitik* (2003) , som snuddar vid mitt ämne med beskrivningen av kommunpolitikens ansatser mot kulturen och brister som kan finnas. Han berör vad som ingår i kulturpolitik på kommunal nivå och vad kommunala politiker menar ingår i kommunal kulturpolitik. Hans avhandling kommer att användas både som ett underlag för beskrivning av politiken samt även som underlag för att undersöka begreppet kulturarv och dess förhållande till kulturen i stort. Ytterligare en avhandling kommer att användas och det är Jenny Johannissons *Det lokala möter världen- Kulturpolitiskt förändringsarbete i 1990-talets Göteborg* (2006). Hon behandlar visserligen en, för sammanhanget, avlägsen geografisk plats men hon tar upp begreppsproblematiken och hennes teoretiska applicering på avhandlingen kom att inspirera densamma i min uppsats. Likheten med de geografiska platserna är att Västra Götalandsregionen tillsammans med Region Skåne var tidiga inom regionsbildandet och har i vissa fall kunnat ses som utfall av regionsbildningarna. Hon tar också upp diskursdiskussion i samma anda som jag avsett att göra med politiska dokument och hur de behandlar begreppen. Språket är viktigt för Johannisson och det kom det att bli även för mig. Även avhandlingarna kommer att läsas med källkritik, precis som alla källor bör behandlas.

I diskursdiskussionen och begreppsanalysen kommer även källor som Foucaults *Vetandets arkeologi* (2002) att tas upp då den boken tar upp diskurser och begreppsproblematik. Samt Tony Bennets artikel *Culture and governmentality* (2001). Som en motpol till detta kommer jag att använda mig av Mats Alvesson och Dan Kärremans artikel *Varieties of discourse: On the study of organisations through discours analysis* (2000) för att styra över

diskursdiskussionen åt en mer begreppsbetonad analys.

Ytterligare några artiklar såsom *Ursprungsglöd och värmedöd- Om de nationella kulturpolitiska målen i den lokala kulturpolitiken* (2005) kommer att tas upp i uppsatsen och användas som grund att stå på. Den aktuella artikeln är sammanfattad av Dimitrios Iordanoglou (på uppdrag av Sveriges Kommuner och Landsting) och behandlar hur de nationella målen tunnans ut ju längre ner geografiskt de kommer. Rapport *Att utveckla indikatorer för utvärdering av kulturpolitik* (2012) från Myndigheten för Kulturanalys kommer främst att användas i min begreppsanalys.

1.5 Teori och metod

Uppsatsen kommer att ta avstamp i en deskriptiv (Ejvegård 2009, s. 34 f.) del om kulturpolitikens uppdelning samt vad jag kommit fram till i en tidigare uppsats. Vidare kommer det empiriska materialet att hämtas via intervjuer som skickats via e-post. Jag skickade formulär till de två kommuner som, jag ansåg, hade tillräckligt god information på sin hemsida för att jag skulle kunna finna en fornlämning och förstå vad det är för typ av lämning. Av dessa två kommuner fick jag endast svar av Eslövs kommun (se bilaga 1). Jag skickade även ett formulär till tre slumpmässigt utvalda kommuner, som saknade densamma informationen. Av dessa fick jag svar av Höörs kommun och Hörbys kommun (se bilaga 2-3). När jag läst svaren från de tre svarande kommunerna sände jag även ett formulär till Fornsök (se bilaga 4) vilka det hänvisades till i svaren från kommunerna.

Jag valde att skicka mina formulär via mail då jag kände att frågorna hade varit svåra att ställa under ett samtal och att det eventuellt behövdes svar från mer än en part. Det blir på så sätt en blandning av intervju och enkät, men jag väljer att benämna det som intervju. Mellan fem och sex frågor skickades till de olika kommunerna och utformningen var något individuell då kommunernas upplägg och informationsrikedom skiljer sig åt dem emellan. Inledande i e-posten fanns en kort presentation om mig och vad informationen skulle komma att användas till, för att inte skapa missförstånd (Ejvegård 2009, s. 52) För att inte styra svaren försökte jag att välja utforma frågorna utan att vara ledande i mitt språk (Ejvegård 2009, s. 54 f.). Jag var medveten om de begränsningar ett skrivet språk har, då det saknar nyanser, men vägde det mot komplexiteten i frågorna. Jag blev efter erhållna svar ytterligare medveten om begränsningarna i det skrivna språket och hade med den erfarenheten troligtvis valt att skicka ett formulär för att

sedan följa upp med ett samtal, vilket oftast inte är optimalt (Ejvegård 2009, s. 51). Eftersom jag valde att gå vidare på en mer teoretisk nivå ansåg jag detta dock inte vara nödvändig för utgången i den här uppsatsen.

Jag valde då att analysera mitt empiriska material, som i nästkommande del även innefattade rapporten som Myndigheten för kulturanalys, med en teoretisk ram (som redovisas mer utförligt under aktuella stycken) om komplexiteten kring diskurser och begrepp. Rapporten dök upp när jag sökte efter källmaterial och titeln ”Att utveckla indikatorer för utvärdering av kulturanalys” ledde mig att tro att den behandlade mitt ämne varpå jag läste den. Jag insåg snart att den snarare var ett bra exempel på en kulturpolitisk skrivelse som behandlar flera av de begrepp som används, med oklar betydelse, i kommunernas svar på formulären. Foucaults försök att reda ut diskursdefinitionen kommer att ställas mot en nyare artikel av Alvesson och Kärreman för att ledas in mot en begreppsanalys snarare än en diskursanalys. Detta är något jag kommer att utveckla tydligare i styckena som behandlar detta.

1.6 Disposition

Uppsatsen kommer inledningsvis att ha en relativt lång bakgrund. Detta innefattar tidigare resultat jag uppnått samt en yttlig förklaring av det kulturpolitiska läget. Eftersom detta sträcker sig över fleratlet sidor kommer det att behandlas i ett eget kapitel. Bakgrunden känns trots allt nödvändig för att kunna ta till sig resterande text och därför har jag valt att ha den något längre. Vidare kommer ett kapitel, kallat samarbetsfrågan, att behandla de svar jag fått under mina intervjuer. Därefter kommer diskursdiskussionen och begreppsdiskussionen att tas upp i olika kapitel. Slutligen avhandlas resultat och en avslutande diskussion för att foga samman de tidigare delarna.

2 Bakgrund

2.1 Vilka begrepp används i uppsatsen och hur?

Jag har upptäckt att en del förvirring råder kring de centrala begreppen i den här uppsatsen och jag förstår varför, då flera höga instanser behandlar begreppen olika. Jag kommer att förklara begreppens betydelse ytligt i detta stycke, och hur jag kommer att använda dem, för att inte skapa ytterligare förvirring. Att begreppen används på olika sätt och har oklara definitioner skulle mycket väl kunna vara en anledning till att kulturarvssektorn verkar stagnera. Detta är således något jag kommer att ta upp under min diskurs- och begreppsdiskussion senare, men hur jag kommer använda begreppen känns viktigt att vara tydlig med från början.

Sven Nilsson förklarar att kulturmiljö och kulturarv ofta används som synonymer men att begreppen har ett lite mer komplext förhållande till varandra. Kulturmiljö innefattar endast de materiella kvarlämningarna av mänsklig aktivitet medan kulturarv även innefattar det immateriella arvet. Han menar också att begreppet ”kulturarv” är upp till tolkning och är lika brett och odefinierbart som begreppet ”kultur” (Nilsson 2003, s. 158). Kulturmiljö skulle alltså kunna tolkas som en materiell underkategori av kulturarv. Man gjorde 1995, i kulturutredningen ett försök att precisera begreppet kulturarv som en större dimension snarare än en sektor (Nilsson 2003, s. 159):

I ordet kulturarv ligger immateriella begrepp som religion, språk, historia, traditioner, livsformer, idéer och samhällsstrukturer samt de fysiska uttryck människans verksamhet givit upphov till i form av konstverk, litteratur, film, foto, föremål, byggnader, fornlämningar, anläggningar och kulturlandskap.

Resonemanget ansågs ha validitet men man valde att i nästkommande proposition återgå till föregående tolkning av begreppet som Sven Nilsson beskriver (2003, s.159):

Kulturarven består enligt utredningen av den fysiska kulturmiljön, föremålssamlingar, dokument, foton och handlingar, språk och folkminnen samt konstnärliga kulturarv (bildkonst, litteratur och böcker, film och medier och så vidare). Man kan lägga till de institutioner som med sin kontinuitet och sin vård och utveckling av uttrycksformer, framförande- praxis och tolkningar representerar kulturarven inom musik, teater och dans.

För att förtydliga detta ytterligare innefattar den ”fysiska kulturmiljön” våra fornlämningar.

En fornlämning beskrivs av länsstyrelsen, den instans med högst validitet i avseendet, enligt följande (Länsstyrelsen: Arkeologi och fornlämningar 2013-08-04):

Fornlämningar är spåren efter en varaktigt övergiven mänsklig verksamhet. Det kan till exempel vara boplatser, gravfält, ruiner och kulturlager i medeltida städer. Lagen anger inte hur gammal en lämning måste vara för att anses som fornlämning men ett skeppsvrak räknas som en fornlämning 100 år efter förlisningen.

Fornlämningar behöver således inte vara från forntiden, eller förhistorisk tid som man vanligen säger, vilket namnet dock antyder. Mitt intresse ligger främst i de förhistoriska lämningarna, dels då de verkar förbises mest och dels då jag själv studerat förhistorisk arkeologi och har bäst kunskap om den aktuella tidsperioden. Jag vill inte på något sätt utesluta lämningar yngre än järnåldern (det vill säga medeltiden och därefter) ur begreppet ”fornlämningar”, men kommer inte att behandla några av dessa i min uppsats (då mitt huvudintresse ligger i förhistoriska lämningar). Mitt användande av begreppet fornlämningar kommer således endast att innebära förhistoriska fornlämningar. ”Fornminne” och ”fornlämning” skulle kunna användas som synonymer men jag tycker mig ana en svag skillnad mellan orden och kommer i mina egna formuleringar endast att använda ”fornlämningar”, medan texter som jag hänvisar till kan tänkas använda ”fornminne”.

2.2 Svensk kulturpolitik ur ett geografiskt perspektiv

Den kulturpolitiska åder som de politiska besluten idag pumpas runt i har sina rötter i 1974 års kulturpolitik, då det beslutades om att upprätta en hållbar plan för främjandet av kulturen. Sven Nilsson (2003, s. 242f.) delar upp ansvaret enligt följande:

*Staten svarar för de egna och de helt statsstödda institutionerna. Genom ekonomiska bidrag bör staten dessutom stödja bland annat viss kulturverksamhet med anknytning till kommuner och landsting, folkbildningsarbete och verksamhet inom olika organisationer med anknytning till kulturområdet. Staten har ett övergripande ansvar för ekonomiskt stöd till kulturarbetarna och för den konstnärliga utbildningen. Staten har ett allmänt ansvar för frågor av gemensamt intresse för organ som verkar inom kulturområdet, till exempel målfrågor, viss utredningsverksamhet samt information i frågor av gemensamt intresse för staten, landstingen, kommunerna och organisationslivet.

*Kommunerna har det grundläggande ansvaret för det lokala kulturlivet. Deras insatser är grundvalen för samhällets kulturpolitiska åtgärder. Det är på den lokala nivån man har störst förutsättningar att bedöma de flesta behoven.

*Landstingen är organ för regionala kulturpolitiska insatser. De bör i första hand ansvara för verksamhet, där kommunen är ett för litet område, till exempel teater-, orkester- och museiverksamhet av regional omfattning. De kan dessutom svara för andra uppgifter som man inom länen väljer att föra upp till regional nivå.

Så som jag tolkar det har alltså kommunerna ansvaret för att det lokala kulturlivet frodas och utvecklas. Kulturarv och besök av fornlämningar borde definitivt medräknas i detta "lokala kulturlivet" då fornlämningar regleras under kulturdepartementet och så som jag ser det är en del av kulturlivet. Länsstyrelsen i Skåne skriver på sin hemsida att de bland annat har ansvar för att öka fornlämningarnas tillgänglighet (Länsstyrelsen i Skåne län: Arkeologi och fornlämningar 2013-08-04). Tillgänglighet i det här fallet skulle kunna menas rent tekniskt med slyröjning och dylikt, men eftersom de även har hand om skyltningen tolkar jag det som tillgängliggörande ur ett större perspektiv. Slutligen verkar det på riks nivå finnas en form av medvetenhet kring kulturarvets vikt och en vilja att bevara och främja detta. Något man kan se i kulturutredningen som gjordes 1995 där man skriver "kunskapen om det förflutna måste vara tillgängligt för alla" (Nilsson 2003, s. 248). Kultur är en valfri del att satsa på för kommuner och landsting, till skillnad från sjukvård och utbildning (Nilsson 2003, s. 261), men är det verkligen rimligt att vidare få välja vilken del av kulturen man satsar på, genom att helt eller delvis utesluta en sektor, det vill säga fornlämningar?

2.3 Kulturarvets lagskydd

Kulturarvet har sedan 1600-talet haft ett lagskydd som har förstärkts och utvecklats och benämns nu Kulturminneslagen (Nilsson 2003, s. 191) (ä. Kulturminneslagen 1998:950). Det gör att kulturarv står ut från övriga områden inom kulturen då det är i princip det enda som är lagskyddat, bortsett från biblioteken som behandlas under Bibliotekslagen. Lagskyddet är så klart i grunden nödvändigt och måste finnas, men jag får en känsla av att lagskyddet skapar en stagnation inom kulturarvets behov av utveckling, då det kan uppfattas som att lagskyddet är en tillräcklig åtgärd och kulturarvet kan lämnas därhän för att ge plats åt satsningar på de övriga sektorerna inom kulturen som inte lyder under lagskydd och därför kan anses mer utsatta. Jag vill dock påpeka att jag inte på något sätt anser att lagskyddet bör tas bort, utan jag vill endast belysa det problem jag tycker verkar uppstå i och med dess existens.

2.4 Vilken information finns på internet idag?

I min föregående uppsats besökte jag alla internetsidor, tillhörande offentliga sektorn, jag kunde finna på lokal, regional och riksnivå för att se vilken information som fanns om våra fornlämningar. Kulturdepartementet som är den översta instansen som ansvarar för kultur och kulturarv har kort information om sina visioner och mål, vad vissa begrepp innebär och påpekar gärna hur viktigt det är att vårda och bevara vårt kulturarv (Regeringen: Kulturmiljö 2013-08-04). Det finns ingen hänvisning till någon form av besöksinformation, vilket jag inte heller tycker att man kan förvänta sig då det främst är ett politiskt organ som inte har som uppgift att vända sig till allmänheten för att förmedla vår kultur.

Direkt under Kulturdepartementet lyder Riksantikvarieämbetet (Riksantikvarieämbetet: Om riksantikvarieämbetet 2013-08-04) och det är som sagt de som är ytterst ansvariga för kulturmiljövården och således även för våra fornlämningar. Att det är deras ansvar att synliggöra dessa för allmänheten kan diskuteras eftersom de inte har någon direkt lokal förankring utan en mer rikstäckande. Riksantikvarieämbetet tillhandahåller två tjänster om man vill söka efter fornlämningar i Sverige: Kringla och Fornsök. Kringla är en tjänst som är mer visuellt tilltalande än Fornsök men hämtar sin data direkt från Fornsök och därmed lämnar jag diskussionen kring den förra därvid. Fornsök är en tjänst som innefattar 1,7 miljoner fornlämningar på 600 000 platser i Sverige och man söker geografiskt (Riksantikvarieämbetet: Om fornsök 2013-08-04). När jag själv försökt använda databasen har den ofta hängt sig eller inte fungerat som den ska då den verkar innehålla för mycket information för sin prestanda, och det menar jag direkt påverkar dess bidrag till tillgängliggörandet av fornlämningar negativt.

Länsstyrelsen i Skåne har en del matnyttig information kring fornlämningar, dess definition och lagskyddet kring dessa på sin hemsida. Jag kunde dock inte vid efterforskningarna till min förra uppsats finna en karta som visade var fornlämningarna finns, något jag i efterhand fått reda på faktiskt finns. Under rubriken "Landskapsvård" (och inte "Arkeologi och fornlämningar" där jag letat förut) finns en sida rubricerad "Fornminnen värda ett besök" där man listar några besöksvärda fornlämningar (Länsstyrelsen: Fornminnen värda ett besök 2013-08-04). Man hänvisas till "GIS-verktyget" för att kunna hitta till platserna rent geografisk. GIS står för geografiskt informationssystem och används inom bland annat arkeologin och byggnadssektorn och kan enkelt förklaras som en digital karta med tabellartad information integrerad i flera lager (Lunds universitet: Vad är GIS? 2013-08-04). GIS är något som används inom vissa arbetsområden och jag kan med stor säkerhet anta att ganska få personer som inte

arbetar inom arkeologi- eller byggsektorn vet vad det faktiskt betyder. Vilken nytta det gör att hänvisa till ett sådant verktyg, när man kort och gott vill finna ett utflyktsmål som en privatperson, bör tas upp till diskussion.

Vidare är Länsstyrelsen ansvarig för de skyltar som sätts upp i samband med fornlämningar, samt informationen som de förmedlar. Skyltningen av sevärda fornlämningar började under 1920-talet och har genomgått en del förändringar tills 1970-talet då man standardiserade dessa skyltar och även satte upp de välkända kringla-vägmärkena för att tillgängliggöra platserna (Länsstyrelsen i Skåne län: Utredning s. 21 2013-01-06). I mitten av 1980-talet gjorde man en revision av skyltarna och de blev mer platsspecifika och kan därefter se olika ut beroende på län/region. Sedan dess har man i Skåne, i två omgångar, omarbetat strategin kring skyltande och nu finns det 679 skyltar uppsatta runtom i regionen (Länsstyrelsen i Skåne län: Utredning s. 22-23 2013-01-06). Länsstyrelsen anger även att det finns ett digitalt arkiv över dessa skyltar för att de ska ha bättre överblick och de kan även laddas ner som ett GIS-lager (Länsstyrelsen i Skåne län: Utredning s. 23 2013-01-06), vilket vad jag antar är för internt bruk.

3 Samarbetsfrågan

Arbetet med uppsatsen började med en praktisk undersökning med ambitionen att finna anledningen till varför det finns så lite information om våra fornlämningar på internet. Jag trodde mig kunna finna en brist i samarbetet mellan Länsstyrelsen i Skåne och de kommuner jag valde att kontakta för att kunna få konkreta bevis att lägga fram för att förhoppningsvis kunna se en förändring i framtiden. Svaren jag fick från de aktuella kommunerna visade visserligen på ett i princip obefintligt samarbete mellan dem och Länsstyrelsen i Skåne men jag insåg också att det möjligtvis handlade om en förvirring kring begreppen som används och hur de definieras på olika sätt. Det rådde förvirring kring vilken kommunal instans som behandlar kulturarvsfrågor. Något som för mig alltid förefallit självklart, nämligen kulturförvaltningen. Då kulturarvet centralt behandlas av kulturdepartementet, i de allra flesta fall, föreföll det logiskt att det behandlades under samma förhållande även på lokal nivå.

3.1 Eslövs kommun

Gällande den kommun som svarat på mitt formulär som jag menade hade tillräckligt god information för att kunna ta sig till en fornlämning, Eslövs kommun, är svaren något intetsägande om hur informationen har tillkommit på deras hemsida. Eslöv kommuns förvaltningschef för Kultur och Fritid har besvarat frågorna och anger att informationen har funnits på hemsidan i minst 10 år, men eventuellt ännu längre under olika rubriker (Odénius, intervju 2013). Eftersom det är så pass längesedan informationen lades upp på hemsidan kan de dessvärre inte svara på vem som varit ansvarig för detta och i princip ingen som arbetade på kommunen under den tiden arbetar kvar. Förvaltningschefen menar dock att frågan om att ta bort informationen aldrig har dykt upp och man kan därmed anta att kommunen anser att informationen hör hemma på hemsidan och dessutom tillför något. Vidare påpekar hon att fornlämningar är ”trevliga och lättillgängliga” utflyktsmål och att kulturarvet är en viktig del av kulturlivet. Att hänvisa till fornlämningar ger också en bredd i informationen då de även informerar om historiska kulturarv, såsom slott och kyrkor (Odénius, intervju 2013).

I resterande svar skriver förvaltningschefen att informationen troligtvis kommer från en broschyr, ”Fornminnen i Mittskåne”, som länsstyrelsen gett ut, men att det inte kan garanteras, då det var så pass längesedan att det som sagt inte arbetar någon kvar sedan dess. Hon skriver också att Kultur och Fritid inte har något aktivt samarbete med Länsstyrelsen när det gäller

fornlämningar, men att eventuellt Miljö och Samhällsbyggnad har detta (Odénus, intervju 2013). Att kontakta andra förvaltningar har dock inte varit intressant för mig då jag inte är intresserad av fornlämningar ur arkeologisk- och byggnadssynpunkt utan fornlämningar som en del av kulturlivet. Svaret visar dock att kulturarvet ofta interagerar med andra sektorer och därför behandlas av flera olika förvaltningar. Kulturarv är ett mycket komplext område som återfinns i de flesta avdelningarna, då det mesta omkring oss kan tolkas som kulturarv. Jag förnekar inte på något sätt att kulturarv bör tas upp i fler förvaltningar än just kulturförvaltningarna, men jag vill understryka att det huvudsakligen hör hemma där, och kan därför inte uteslutas från aktuell sektor. Något man kan se i de kommuner som behandlas nedan.

3.2 Höörs kommun

Det finns enligt länsstyrelsen cirka 55 000 fornlämningar utspridda med olika frekvens i Skåne (<http://www.lansstyrelsen.se/skane/Sv/samhallsplanering-och-kulturmiljo/arkeologi-och-fornlamningar/Pages/default.aspx>) så något tvivel om huruvida det finns besöksvärda fornlämningar i alla kommuner i Skåne existerar inte. Kommunerna är slumpmässigt utvalda bland de kommuner jag av tidigare erfarenhet vet har fornlämningar värda besök. I fallet Hörby hänvisar Länsstyrelsen dessutom till två förhistoriska gravfält på sin sida om fornlämningar värda ett besök.

Höörs kommun, som har ett uttalat kulturmiljöprogram, har en lista över sex kulturmiljöer som de finner intressanta. Ingen av dessa är förhistoriska och Höörs kommuns kultursekreterare svarar att detta beror på att de sex kulturmiljöerna de hänvisar till är de som de finner intressanta ur besökarsynpunkt. Man menar att de är uppskyltade och det finns möjlighet till parkering. Några av dem kan man dessutom återfinna i utställningar (Knafve, intervju 2013). Kultursekreteraren fortsätter med att flera av de förhistoriska fornlämningarna som finns ej syns ovan mark och vid någon av de som syns går det ej att parkera, av trafiksäkerhetssynpunkt. Vid de boplatzlämningar som ej syns ovan mark krävs ordentlig skyltning för att kunna ge ett besöksvärde, något man dock önskar, men kulturmiljöprogrammet har fått gå före då man ansett detta vara mer akut (Knafve, intervju 2013)). Jag anser det vara intressant att man nämner önskemålet om bättre skyltning, men samtidigt inte anger ekonomiska aspekter som problem, utan snarare en tidsbrist (även om mer arbetskraft ger mer tid, är det på så vis en kostnadsfråga).

Kultursekreteraren svarar även att de hänvisar till Fornsök och Länsstyrelsens

kulturmiljöprogram för Höör och att dessa ska kunna leda personer till fornlämningar (Knafve, intervju 2013). När jag har letat efter information på kommunernas hemsida har jag som sagt inte ansett Fornsök vara lättillgänglig information, vilket jag diskuterar nedan. På frågan om man har samarbete med Länsstyrelsen i dessa frågor svarar man att man bett om skyltning till en dös (en förhistorisk stensamling, ibland gravplats), Trollakistan, samt slyröjning för att göra den mer besöksvänlig. Trollakistan är samma dös som man i föregående svar angav som trafikfarlig att parkera vid. Hon ställer sig dock frågande till om det är Länsstyrelsen som ska tillhandahålla ett digitalt skyltarkiv och påpekar igen att Fornsök finns och att man där kan finna kort information om dem (Knafve, intervju 2013)).

De menar även att de satsar på kulturarv som en del av sitt kulturmiljöprogram som är heltäckande för hela kommunen och säger även att ”förhistoriska kulturmiljöer redan har ett starkt lagskydd!” (Knafve, intervju 2013). De fortsätter med att de har svårt att se besökspotential i sina förhistoriska lämningar då flertalet ej syns ovan jord och att dessa kräver omfattande digitaliseringsprojekt för att bli tillgängliga, något man inte har resurser till. Därför satsar man mer på kulturarv från historisk tid i nuläget till exempel Bosjökloster samt ett heltäckande kulturmiljöprogram (Knafve, intervju 2013). Detta är ett intressant resonemang där man verkar utesluta förhistoriska lämningar ur kulturmiljöprogrammet då de redan har ett starkt lagskydd. Man nämner dock inte kulturarvets del i kulturlivet utan talar endast om skyddet kring det.

3.3 Hörby Kommun

Hörby kommun börjar med att svara att mina frågor berör flera olika avdelningar på kommunen såsom kulturmiljöförvaltningen, turism och lokalhistoriskt berättande. Därför kan jag endast få svar från deras museums verksamhet och dess synpunkt framförd av Åsa Dahlberg, Museichef, Kultur-, Fritid- och Utbildningsförvaltningen, Hörby Museum. Där finns en basutställning om ”Fornmiljön i vårt närområde” (vilket jag tolkar att hon menar som förhistoriskt, det vill säga från forntiden) som de använder i sin skolservice. Man har även olika projekt i detta där fornlämningar används (Dahlberg, intervju 2013).

Vidare menar museichefen att de använder sig av Fornsök som hjälpmedel vid sina pedagogiska projekt och att tjänsten trots allt är bättre än den varit, då den numer är digital och finns tillgänglig för allmänheten. Det skulle vara för kostsamt för kommunen att utforma ett eget

register med fornlämningarna presenterade på ett mer pedagogiskt sätt och att detta kanske inte heller är nödvändigt. Trots detta är det viktigt att lyfta fram intressanta och lättbesökta fornlämningar och detta gör man också då det ibland anordnas vandringar, cykelturer och bussutflykter. Man har alltså inte glömt bort våra fornlämningar på kommunal basis menar man. Dessutom har en mer permanent presentation diskuterats av både turistbyrå, hembygdsföreningen och museet men medel att verkställa detta har saknats (Dahlberg, intervju 2013).

Kommunen har inget vårdavtal med Länsstyrelsen och en del av skyltningen utförs av Frosta Härads Hembygdsförening (Dahlberg , intervju 2013). Detta är ett bra exempel på hur olikt utformade kommunerna är och hur de på olika vis involverar exempelvis hembygdsföreningar. Man anordnar utflykter av olika slag och har diskuterat en form av permanent informationskälla men menar att det brister i det ekonomiska. Man påtalar sitt samarbete med hembygdsföreningarna och detta kanske skulle kunna vara en möjlig väg för dem att få en permanent informationskälla på internet (Dahlberg , intervju 2013). Hembygdsföreningarna har jag inte tidigare tagit upp i resonemanget eftersom jag känt att ansvaret inte ligger på dem, utan på kommunerna, då det är de som gynnas av ett dynamiskt kulturliv.

3.4 Fornsök

Då både Höör och Hörby kommun hänvisar till Fornsök valde jag att även kontakta Fornsocks kuntutjänst angående sin användarvänlighet. Jag gjorde även en exempelsökning i tjänsten för att visa på dess brist på användarvänlighet.

Om jag gör en sökning på Eslövs kommun får jag upp 1256 träffar och måste själv gå igenom alla dessa för att finna ett lämpligt utflyktsmål. Tjänsten innehåller alla undersökta fornlämningar och man kan inte helt enkelt avgöra vad de har för besöksvärde, om de ens syns för blotta ögat och det är inte alltid helt lätt att ens förstå vad det är för typ av fornlämning om man inte är bekant med arkeologiskt fackspråk. Vid vissa sökposter finns en liten informationsruta med anteckningar gjorda av den undersökande arkeologen, exempelvis stenarnas diameter och utseende. Något som är högst tekniskt och inte lättförstått om allt man vill är att hitta ett utflyktsmål med förhistorisk inriktning. Man kan i tjänsten göra val för att förfina sökningen, vilket förutsätter att man vet vad för typ av lämning man önskar att besöka. Förståeligt är att det inte finns utförlig information om alla 1,7 miljoner fornlämningar, då man

oftast inte har mer information att tillgå. Däremot borde man kunna filtrera ut de nästan 700 fornlämningar i Skåne som Länsstyrelsen anser ha tillräckligt besöksvärde för att skyltas vid för att enkelt kunna se vad man kan besöka. Tjänsten anges som tillgänglig för allmänheten men det betyder nödvändigtvis inte att tjänsten är tänkt att vara tillräckligt användarvänlig för gemene man. Jag valde därför att kontakta Fornöks support angående detta.

I svaret jag fick angav de att tjänsten mycket väl var tillräckligt användarvänlig och lättförstådd för att man ska kunna ta sig till en fornlämning och kunna bilda sig en uppfattning om vad för sorts lämning det är. Supporten ställde sig oförstående till att det kunde vara svårt att använda tjänsten då de inte får ovanligt många samtal från privatpersoner som inte förstår tjänsten (Fornsök, intervju 2013). Man har heller inte någon bestämd plan för att vidareutveckla tjänsten åt det mer användarvänliga. Vidare skriver man att tjänsten är långt utvecklad om man ser det ur ett internationellt perspektiv, men även att tjänsten är ny och kan behöva utvecklas. De fortsätter att lite motsägelsefullt säga att tjänsten håller på att utvecklas för att den ska bli mer användbar och sökbar. De har samarbete med Wikipedia för att göra information mer tillgänglig och bedriver även begreppsmodellering som gäller flera av de begrepp de använder. Det pågår alltså ett ständigt arbete för att göra tjänsten mer användbar och lättförståelig (Fornsök, intervju 2013).

Alla svar jag i detta kapitel behandlat leder mig till att problematiken inte ligger hos en fysisk instans utan i en diskurs- och begreppsförvirring hos de som dagligen arbetar med kultur- och kulturarvspolitik. Självklart finns det brister i samarbetet, eller avsaknaden av samarbetet, mellan Länsstyrelsen och kommunerna. Det finns även brister i Fornök och kommunernas hänvisningar till det som enda informationskälla, men jag anser inte att det är där man ska angripa problemet. Det krävs en större förändring, i bland annat användandet av begreppen, och det måste ske centralt, då det är därifrån de bristande instanserna får sina direktiv.

4 Diskursproblematiken

4.1 Problematiken kring användandet av diskursanalys

Den här diskussionen vill jag börja med att ta upp problematiken med diskursbegreppet och dess användande. Det är inte alltid helt klart vad begreppet betyder och hur det ska användas och detta kan skapa problem vid diskussioner då man använder sig av diskurser som utgångspunkt (Alvesson och Kärreman 2000, s. 1126). Diskurs är ett vitt begrepp och har inte heller någon definition som alla enas kring utan är ett ämne under ständig diskussion (Alvesson och Kärreman 2000, s. 1127). En av meningarna är att analysera vad aktörerna inom ett område använder för språk och hur det används och därigenom omsluta ett område genom deras författade texter och interaktionen dem emellan (Alvesson och Kärreman 2000, s. 1127).

Man kan se på diskurser ur Foucaults synpunkt och det kan nog anses vara den som är den mest använda. Han menar att det kan uppnås en användning genom två vägar, arkeologisk och genealogisk. Man är, i den första betydelsen, hänvisad att se det ur ett strikt historiskt sätt, på samma sätt man ser på arkeologin (även om typologi blir betraktad med allt mer kritiska ögon inom ämnet). Man ser faktiska mönster, typologier, och försöker genom detta foga samman dessa till epoker, kulturella grupper och sedermera diskurser. Det är alltså de mönster vi ser genom ett par arkeologiskt historieskrivande glasögon som bildar reglerna för diskurserna. Det är hela skeenden sammanfogade av de samband vi sett. Den senare av dem båda, genealogin, riktar sig inte till de sammanfogade mönster och förlopp som vi skapat utan på enskilda händelser och deras påverkan av yttre faktorer (Alvesson och Kärreman 2000, s. 1128) (Foucault 2002, s. 35ff.). Eftersom den tidigare är så pass beroende av de mönster vi sett och sammanfogat måste man se till de enskilda händelserna. Foucault menar att man först genom att frigöra sig från sina tidigare uppfattningar och tidigare satta regler kan se de verkliga ramarna (Foucault 2002, s. 35ff.).

Personligen anser jag det inte möjligt att helt nollställa sig från alla förföreställningar man har. Även så basala redskap som ord tolkas olika beroende på vad vi upplevt och vad vi har för relation knutna till orden. Även om det optimala hade varit att se bortom vårt egna mönsterseende och inlärda kulturella grupperingar tror jag att det är vi som definierar diskurserna med våra begrepp och den betydelse vi gett dem och inte diskurserna som definierar våra tolkningar. Jag förstår Foucaults tanke och håller med min arkeologiska bakgrund med till viss del. Det är viktigt att hålla ett öppet sinne och frigöra sig från tidigare definitioner man bildat sig

genom felaktiga förespeglningar men inom ett område som politik tror jag att det krävs en mer handfast definition och begreppsapparatur just då tolkningar sker med sådan vidd beroende på vem som tolkar. Politiska diskussioner och påföljande beslut kan inte uppnå någon form av resultat och pragmatism om vi först måste be våra politiker att fördjupa sig i vad som är kultur- och kulturarvetsdiskursen. Det behöver definieras för att kunna behandlas tillsammans med andra politiska frågor som har en helt annan målinriktning och därmed också når bättre resultat.

4.2 Kulturarvets särställning

Något jag efter en del efterforskningar kom fram till var att grundproblemet troligtvis inte ligger i samarbetsfrågan mellan de olika politiska geografierna utan i något mer teoretiskt och odefinierbart. Det var aldrig min avsikt att välja krokiga metavägen för att komma fram till ett godtagbart svar och resultat, men det visade sig att det var nödvändigt. Delvis började det i insikten att kulturarv som diskurs skiljer sig avsevärt från de andra kulturdiskurserna såsom exempelvis teater, konst eller dans. Kulturarvet är lagskyddat och sammanvävs dessutom med andra politiska områden såsom infrastruktur, byggnation och urbanisering. Det skulle kunna påstås att det är skillnaderna från andra diskurser som definierar diskursen och inte likheterna inom diskursen själv, något som skulle kunna tolkas att kulturarv avskiljer sin diskurs från övriga kulturområden på grund av sina många skillnader. De andra diskurserna har fler likheter sinsemellan och därmed mindre faktorer som kan skilja dem åt och detta ger kulturarv som diskurs en särställning. Huruvida den här särställningen är till fördel eller nackdel för kulturarv inom kulturpolitiken bör diskuteras och problematiseringen kring detta bör tas upp för att inte särbehandla kulturarvsområdet på ett negativt sätt inom politisk beslutsfattning.

All kultur är eller kommer att bli kulturarv och det gör frågan komplex då kulturarv involverar de övriga diskurserna inom kultur och kan därför inte behandlas utan att de andra diskurserna tas med i diskussionen. Kulturarv som diskurs skulle alltså även kunna innefatta all annan kultur och på så sätt vara en grundläggande diskurs för de övriga diskursernas existens. Det har diskuterats kulturdiskursens definierande och uppbyggande effekt på andra diskurser såsom ekonomi, politik och andra samhällsvetenskapliga områden (Bennett 2001, s. 51). Att det i sådana fall skulle kunna vara så att kultur som diskurs alltid finns från början och andra diskursers existens är i beroendeställning till detta. Jag tycker mig vilja se samma sak gällande kulturarv som ett villkor för övriga kulturdiskursers existens fast i någon form av futurum. Eftersom vi har kulturarv som är mångtusenåriga kommer en del av premisserna för

kulturarvsvdiskursen alltid finnas kvar även om ramarna för kulturarv kan komma att förändras. Kultur som exempelvis dans eller teater skulle rent teoretiskt kunna upphöra och inte tillföra ny kultur, men det som har producerats kommer alltid finnas kvar som kulturarv.

En annan viktig del i diskursers definition är språket som även detta på något sätt verkar som definierande av diskursen. Språket som används inom diskursen sätter ramarna för vad diskursen innefattar (Bennett 2001, s. 50). Det är också tydligt för mig hur stor inverkan språket har på ämnet jag valt att ta upp och jag har därför valt att gräva vidare i detta genom en senare begreppsanalys då detta verkar vara en central del i problemen. Även om språket vävs samman med diskursdiskussionen kommer jag att behandla detta under stycket om begreppsproblematiken, då det ligger närmre diskussionen som kommer att föras där och jag vill markera att det inte är via någon regelrätt diskursanalys min argumentation kommer att föras, med hänvisning till Alvesson och Kärremans (2000) text om problematiken kring användandet av just detta.

4.3 Vad innebär diskursproblematiken i praktiken?

Johannisson (2006 s.19) behandlar i sin avhandling kulturpolitikens abstrakta förändring och vad som har hänt och vad hon menar borde ske. Hon benämner policyproblem och policyprocess och förklarar dessa genom att kulturpolitiska frågor måste utformas som politiska problem som behöver hjälp av politiska åtgärder för att kunna tas upp i politiska diskussioner. Processen är vägen dit och vilka aktörer det involverar (Johannisson 2006, s.8, 23). En intressant diskussion som även gäller för kulturarv och hur frågor inom detta bör behandlas. Även detta sammanvävs med problematiken kring de kulturpolitiska målen som kommer att diskuteras nedan.

Personligen tror jag att det är rätt väg att gå då den något stagnerande situationen inom svensk kulturpolitik skulle kunna bero på oklara direktiv och förvirring kring definitioner och oskrivna regler. Kultur är ett komplext område som i sig inte bör förenklas, men inom politiska diskussioner kanske det är nödvändigt att försöka definiera diskurserna inom politik för att kunna utträta någon form av effektivisering för ett välfungerande kulturliv. De politiska diskussionerna bör hållas med samma villkor som för andra politiska områden och åtgärderna sker genom politiska åtgärder, precis som inom övriga områden. Jag tror att detta är lite vad Johannisson försöker säga och jag håller med hennes resonemang och förstår att det kan anses upprörande att behöva begränsa, definiera och sätta ett värde på något som är så pass frihetskrävande, för dess

egen existens, men jag är av den mening att det är ett nödvändigt ont, för att kulturen och dess förutsättningar ska kunna utvecklas så effektivt som möjligt.

Vidare förhåller sig Johannisson med försiktighet till diskursbegreppet och väljer att benämna det som ”diskursorienterat” snarare än regelrätt diskursanalys (Johannisson 2006). Jag tror även här att det är ett sunt förhållningssätt då det är ett komplext begrepp utan klara regler. Jag väljer därför att dela upp mitt problem i diskursproblematiken och begreppsproblematiken trots att de är nära sammanflätade och kanske skulle kunna gå under samma benämning. Jag vill med detta understryka att jag är av övertygelsen att det är vid begreppet och språket man är hänvisad att börja. Jag kommer därför att lämna diskursdelen något kort och oavslutad för att koncentrera mig på begreppet kulturarv, hur det används och hur det påverkar den politiska diskussion som krävs då argumenten Alvesson och Kärreman (2000) för fram är övertygande nog att en definition av en diskurs blir något tafatt när en definition av begreppet ”diskurs” är så pass diffus.

5 Begreppsproblematiken

5.1 Komplexiteten kring begrepp

Begreppen skulle kunna ses som enheter understödjande diskursen men detta förhållande är inte helt problemfritt. Begrepp är en flyktig beskrivning av innehåll som är för stort att inrymmas i ett ord. Foucault tar upp exemplen ”bok” och ”verk” och menar att allt vi kategoriserar under dessa begrepp omöjligt kan beskrivas av dessa ord. Vidare frågar han sig (och läsaren) om bokens fysiska enhet fortfarande är densamme oavsett om det rör sig om ett lyriskt verk eller en samling postuma fragment och om dessa ytterligheter verkligen kan rymmas inom samma begrepp (2002 s. 37). Om två så pass basala ord, då jag menar att de flesta har en klar uppfattning om dess mening, kan ha en så pass komplex grund och väcka så stora frågor, hur ställer det sig i relation till begreppet ”kulturarv”? Jag håller med om resonemanget han för och menar att ”kulturarv” som begrepp innefattar så otroligt mycket mer än vad ett ord kan beskriva vilket så klart gör frågan om dess definition något problematisk. Min mening är dock att en definition bör göras för att begreppet ska kunna användas med effektivitet inom kulturpolitiska diskussioner och åtgärder. Utan en definition av kulturarv kommer mål och diskussioner att bli högst luftfyllda och regler och bestämmelser gällande åtgärder kommer att bli högst svåra att följa.

5.2 Hur används begreppet ”kulturarv” i förhållande till begreppet ”kultur”?

Jag har valt att titta närmare på skriften *Att utveckla indikatorer för utvärdering av kulturpolitik* (2012), en rapport som är utgiven av Myndigheten för kulturanalys. Varför mitt val föll på just denna skrift beror på att jag av en händelse började läsa den och fann begreppsanvändandet väldigt intressanta. Det är en aktuell rapport av en myndighet som är ett politiskt styrt organ och skulle kunna ses som riktlinjer inom kulturpolitiken. Ämnet den behandlar är inte helt i linje med min uppsats, men det är inte innehållet som är intressant i det här fallet utan begreppsanvändandet och jag finner rapporten vara representativ för politiska skrifter.

För att börja redan i innehållsförteckningen på rapporten placeras ”Kulturarv” som en egen rubrik, åtskilt från kultur när det ska behandlas hur undersökningar kring kulturämnet kan fortskrida. Det placeras jämsides med rubriker som ”Kulturens betydelse för medborgarna” samt ”Kulturens betydelse för samhällets utveckling”. Vidare, i rapportens teoretiska översikt, nämner man ”konst, kultur och kulturarv” som de tre delarna i en historisk definition av vilken nytta utbildning inom dessa ämnen kan vara till nytta för allmänheten. Här ställs det alltså vid samma

begreppsomfång som kultur och konst (Kulturanalys 2012, s. 20). Varken konst eller kulturarv benämns här som en del av kulturen. Vidare in i rapporten beskrivs dock kulturpolitikens avgränsning med andra ord: ”Det slås fast att kulturpolitikens huvudsyfte – liksom tidigare – är att stödja insatser som görs inom ordets, scenens, bildens och tonens områden samt för kulturarvet” (Kulturanalys 2012, s. 33). Här benämns begreppet ”Kulturarv” jämsides med övriga områden inom kultur. Man benämner alltså inte kultur som ett av dessa områden utan det underförstås att detta är kulturens delar, i den utsträckning av vad som behandlas av kulturpolitiken. Dock har kulturarv en egen rubrik under de nationella kulturpolitiska målen (Kulturanalys 2012, bilaga 3) och särskiljs där från övriga områden som uppräddades ovan.

När det i rapporten tas upp problem kring de nationella kulturpolitiska målen (Kulturanalys 2012, s. 43ff.) har ”Kulturarv” således en särställning och behandlas i ett eget stycke. ”Kulturarv” nämns inte i någon av de andra förklaringarna av de nationella målen som en möjlighet att bistå med assistans för att uppfylla eller vara en del av dessa. Samma sak gäller begreppets användning i de nationella målen. Rapporten visar på att de nationella målen kring kulturarv har förändrats och belyser att: ”Det handlar inte längre om enbart kulturminnesvård utan om att kulturarvet ska bli en del i samtiden och att uppmuntra så många som möjligt att aktivt förhålla sig till och vara med och använda kulturarvet – både det materiella och det immateriella” (Kulturanalys 2012, s. 34). Trots detta tas inte kulturarvet som en del av kulturlivet upp.

Problemet kring kulturarvsmålen beskrivs med att det måste göras en noggrann problemanalys men att det krävs samverkan med sakterter inom området (Kulturanalys 2012, s. 47). Något som inte nämns vid problemformulering kring andra mål. En intressant fråga då det kan tolkas antingen som att de anser att kulturarv kräver mer precis kunskap än övriga mål för att behandlas och analyseras eller att det inte finns någon som arbetar med dessa frågor som har spetskompetens inom kulturarvsområdet. Den första förklaringen ger antydningar om att kulturarv behöver mer adekvat kompetens för att diskuteras till skillnad från övriga områden inom kultur som utan problem diskuteras i övriga mål. Den andra förklaringen pekar på att det är för få kulturarvsutbildade tjänstemän inom svensk kulturpolitik. Oavsett känns situationen något beklämmande då det hämmar utvecklingen av kulturarvets tillgängliggörande.

När det tas upp exempel rörande kulturpolitik i andra länder kommer formuleringen ”konst, kultur och kulturarv” trots att det i Nya Zeeland heter ”Departementet för kultur och kulturarv”(Kulturanalys 2012, s. 27). Man väljer att lägga till konst som en huvudkategori

tillsammans med kultur och kulturarv trots att departementet behandlar konst som en del av kultur och särskiljer på kultur och kulturarv.

5.3 Begreppet ”kulturmiljö” i förhållande till begreppet ”kulturarv”

Att göra samma analys i svaren från kommunerna går inte då det inte finns tillräckligt med data för att det ska bli ett rättvisande resultat. Däremot finner jag en annan intressant nyansering i språket som skiljer kommunerna från ovanstående rapport. Eslövs kommun skriver i sitt svar att kulturarvet är en viktig del i kulturlivet och har därmed samma uppfattning om begreppets tillhörighet i begreppsstegen. När jag vidare ser till svaren från Höörs kommun och Hörby kommun nämns kulturarvet endast en gång och i ett sammanhang där ordet härleds från min frågas utformning (se bilaga 3, fråga 5). I övriga sammanhang skriver båda kommuner endast om ”kulturmiljöer” och ”kulturmiljöprogram”. Kulturmiljö är som jag beskrivit ovan ett ord som utesluter de immateriella delarna ur begreppet ”kulturarv”. Jag har full förståelse för den här kopplingen då fornminnen främst är materiella lämningar, men historien de kan berätta är mer än vad som inkluderas i det materiella kulturarvet, och därmed kulturmiljön.

Rapporten ”Att utveckla indikatorer för utvärdering av kulturpolitik” tar även den upp ordet kulturmiljö, men där beskrivs det som en del associerad till kulturarvet (Kulturanalys 2012, s. 47) och inte synonymt med detta. En teori väcks att kommunerna inspirerade av detta modeord (då det blivit populärt med kulturmiljösatsningar) börjat byta ut det ursprungliga ”kulturarv” mot detta. Återigen kommer Foucaults tanke om begreppens komplexitet upp att ”kulturarv” möjligen inte är stort nog att rymma alla variationer som finns inom detta. Jag anser detta dock vara ytterligare ett argument för att en begreppsdefinition inom kulturpolitiken bör utlysas för att begrepp ska användas på liknande sätt oavsett vilken aktör inom sektorn man är.

6 Slutsatser och avslutande diskussion

Efter att jag läst svaren jag fått från kommunerna och Fornsöks support fick jag känslan av att alla pekade mig åt olika håll och att gå alla dessa små vägar för att finna en instans som brister i sitt ansvar kändes tämligen ointressant då grunden till problematiken inte verkar ligga enskilt utan i ett mycket större perspektiv. Det råder förvirring kring vilken kommunal instans som ska behandla kulturarvsfrågorna och kulturarv verkar exkluderas ur kulturlivet. Jag har svårt att se varför kulturarv inte skulle kunna användas som en del när man visar vilka delar av kulturlivet som finns i kommunen, även om kulturarv är en stor kategori som, tidigare beskrivits, skiljer sig från övrig kultur. Jag är som jag tidigare sagt medveten om att kulturarv behandlas av flera instanser men det borde inte användas som en anledning till att det inte behandlas med övriga kulturfrågor.

Istället för ett väldigt praktiskt undersökande gav en felande länk kändes en mer teoretisk inriktning således viktigare. När jag läste Myndigheten för kulturanalys publikation "Att utveckla indikatorer för utvärdering av kulturpolitik" blev det mer uppenbart att begreppet "kulturarv" används med olika rymd. Dels som en huvudrubrik jämte "kultur" och dels som en rubrik jämförbart med "konst". Det nämndes aldrig att "kulturarv" var "kultur", vilket blir ytterligare komplext då "kultur" även är "kulturarv". Jag anser mig dock se en viss nivåskillnad och hade velat att "kulturarv" tillsammans med exempelvis "konst", "teater" och "musik" är en underkategori till "kultur". Varpå "kulturmiljö" anses endast som en underkategori till "kulturarv" och inte synonymt med detta. Trots svårigheterna med att inrymma en så stor betydelse i begrepp begränsade till enstaka ord anser jag också det vara nödvändigt att på något sätt beskriva begreppen för att de ska kunna hanteras som övriga politiska diskussioner och åtgärder. Utan definitioner av begreppen i politiken torde det vara ytterst svårt att följa åtgärder som krävs för att kultur; och kulturarv; och fornlämningar ska kunna utvecklas enligt bästa möjlighet. Vilket jag förutsätter är det som vi faktiskt strävar efter.

Slutligen vill jag påpeka att det är extremt komplexa begrepp som i en vidare mening inte kan definieras med ord eller användas generellt, men med en uppfattning om att allt är kultur och därmed är allt kulturarv, kommer det, enligt mig, bli mycket onödigt arbete och dessutom en avsaknad av åtgärder då det inte går att förstå vad som inryms i dessa.

7 Sammanfattning

Uppsatsens syften var att undersöka varför det finns så lite information om våra fornminnen på internet samt att försöka urskilja en skillnad i begreppsapparaturen inom diskursen. I intervjuer med kommuner angående deras information på sina hemsidor visade det sig att det inte gick att få ett enkelt svar på det ursprungliga syftet och jag fick välja en annan väg. Med hjälp av Foucaults diskussion om begrepps komplexitet synade jag en politisk text om hur man på central nivå använder begreppet ”kulturarv” i förhållande till begreppet ”kultur”.

En bakgrund om svensk kulturpolitikens geografiska uppdelning redogörs i början av uppsatsen och om man enkelt ska ge en bild kan man säga att direktiven kommer från central nivå, kulturdepartementet och riksantikvarieämbetet, till region-/länsnivå där kulturarvet placeras hos länsstyrelsen och inte regionen (i de fall det finns en region) med övrig kultur. Vidare är kultur, och därmed tillgängligheten av kulturarv, en valbar del för kommunernas satsningar till skillnad från exempelvis sjukvård och skola. Kulturarv, och särskilt fornlämningar, behandlas av olika instanser i kommunen på grund av dess komplexitet och interaktivitet med andra sektorer. Fornlämningar lyder även under ett starkt lagskydd gällande bevarande och skydd av dessa.

Intervjusvaren från kommunerna visade på en viss förvirring kring vilken instans inom kommunerna som ska behandla fornlämningar och endast den kommun som hade god information om fornlämningar på sin hemsida benämnde det som en viktig del i kulturlivet. De två andra kommunerna jag kontaktat såg det endast ur en kulturmiljösynpunkt, varpå betoningen låg på bevarandet och inte tillgänglighet eller besökssynpunkt. Ordet ”kulturarv” nämndes i princip inte alls av dessa kommuner utan man använde sig av ordet ”kulturmiljö”. Ord med en betydande distinktion.

Begreppet ”kulturarv” används i den politiska rapporten med olika bredd. Det används vid tillfällen med samma storlek som kultur och som en mer övergripande beskrivning med egna undernivåer. Det används även som en del av kulturen och jämförelsesvis med ord som teater och musik. Det är ett komplext begrepp och det kanske inte helt problemfritt går att definiera, men jag är av åsikten att det är nödvändigt för att politiska diskussioner ska ge kultur och kulturarv som områden en möjlighet att utvecklas på bästa sätt.

Källförteckning

Litteratur

Ejvegård, Rolf. 2009. *Vetenskaplig metod*. Lund: Studentlitteratur AB

Nilsson, Sven. 2003. *Kulturens nya vägar – Kultur, kulturpolitik och kulturutveckling i Sverige*. Malmö: Polyvalent AB

Foucault, Michael 2002 (1969) *Vetandets arkeologi*. Smedjebacken: Fälth & Hässler

Bennett, Tony 2003. Culture and Governmentality. I *Foucault, Cultural studies and Governmentality*, Jack Z. Bratich, Jeremy Packer och Cameron McCarthy (red.), 47-63. New York: State University of New York Press

Karlsson, David. 2003. En chimär av endräkt - *Ideologiska dimensioner i kommunal kulturpolitik*. Göteborg: Göteborgs universitet.

Johannisson, Jenny. 2006. *Det lokala möter världen - Kulturpolitiskt förändringsarbete i 1990-talets Göteborg*. Bibliotekshögskolan Högskolan i Borås och Göteborgs universitet. Publiceringsföreningen VALFRID

Iordanoglou, Dimitros. 2005. *Ursprungsglöd och värmedöd - Om de nationella kulturpolitiska målen i den lokala kulturpolitiken*. Sveriges kommuner och landsting. Stockholm: åtta.45

Myndigheten för kulturanalys. 2012. *Att utveckla indikatorer för utvärdering av kulturpolitik – Redovisning av ett regerings uppdrag. Rapport 2012:2*. Stockholm: Myndigheten för kulturanalys

Mats Alvesson och Dan Kärremans (2000) artikel ”Varieties of discourse: On the study of organisations through discours analysis” *Human Relations*, vol 53, no. 9, pp. 1125-1149.

Internetsidor

Tillväxtverket:

Statistik:

http://www.tillvaxtverket.se/download/18.74f57d0f1283a4f88ff800015493/Topplista_besoksmal_2009.pdf (Hämtad 2013-08-04)

Myndigheten för kulturanalys:

Uppdrag: <http://www.kulturanalys.se> (Hämtad 2013-08-04)

Regeringen:

Samverkansmodellen: <http://www.regeringen.se/sb/d/14028/a/158282> (Hämtad 2013-08-04)

Kulturmiljö: <http://www.regeringen.se/sb/d/15296> (Hämtad 2013-08-04)

Länsstyrelsen i Skåne län:

Utredning: <http://www.lansstyrelsen.se/skane/SiteCollectionDocuments/Sv/samhallsplanering-och-kulturmiljo/byggnadsvard/Nya%20och%20gamla%20berattelser%20rapportv2.pdf> (Hämtad 2013-08-04)

Arkeologi och fornlämningar: <http://www.lansstyrelsen.se/skane/Sv/samhallsplanering-och-kulturmiljo/arkeologi-och-fornlamningar/Pages/default.aspx> (Hämtad 2013-08-04)

Fornminnen värda ett besök: <http://www.lansstyrelsen.se/skane/Sv/samhallsplanering-och-kulturmiljo/landskapsvard/landskapsvard/Pages/Skyltade%20fornminnen.aspx> (hämtad 2013-08-04)

Skånes kommuner:

Bjuv: <http://www.bjuv.se> (Hämtad 2013-01-06)

Bromölla: <http://www.bromolla.se> (Hämtad 2013-01-06)

Burlöv: <http://www.burlov.se> (Hämtad 2013-01-06)

Båstad: <http://www.bastad.se> (Hämtad 2013-01-06)

Eslöv: <http://www.eslov.se> (Hämtad 2013-01-06)

Helsingborg: <http://www.helsingborg.se> (Hämtad 2013-01-06)

Hässleholm: <http://www.hassleholm.se> (Hämtad 2013-01-06)

Höganäs: <http://www.hoganas.se> (Hämtad 2013-01-06)

Hörby: <http://www.horby.se> (Hämtad 2013-01-06)

Höör: <http://www.hoor.se> (Hämtad 2013-01-06)

Klippan: <http://www.klippan.se> (Hämtad 2013-01-06)

Kristianstad: <http://www.kristianstad.se> (Hämtad 2013-01-06)

Kävlinge: <http://www.kavlinge.se> (Hämtad 2013-01-06)

Landskrona: <http://www.landskrona.se> (Hämtad 2013-01-06)

Lomma: <http://www.lomma.se> (Hämtad 2013-01-06)

Lund: <http://www.lund.se> (Hämtad 2013-01-06)

Malmö: <http://www.malmo.se> (Hämtad 2013-01-06)

Osby: <http://www.osby.se> (Hämtad 2013-01-06)

Perstorp: <http://www.perstorp.se> (Hämtad 2013-01-06)

Simrishamn: <http://www.simrishamn.se> (Hämtad 2013-01-06)

Sjöbo: <http://www.sjobo.se> (Hämtad 2013-01-06)

Skurup: <http://www.skurup.se> (Hämtad 2013-01-06)

Staffanstorp: <http://www.staffanstorp.se> (Hämtad 2013-01-06)

Svalöv: <http://www.svalov.se> (Hämtad 2013-01-06)

Svedala: <http://www.svedala.se> (Hämtad 2013-01-06)

Tomelilla: <http://www.tomelilla.se> (Hämtad 2013-01-06)

Trelleborg: <http://www.trelleborg.se> (Hämtad 2013-01-06)

Vellinge: <http://www.vellinge.se> (Hämtad 2013-01-06)

Ystad: <http://www.ystad.se> (Hämtad 2013-01-06)

Åstorp: <http://www.astorp.se> (Hämtad 2013-01-06)

Ängelholm: <http://www.engelholm.se> (Hämtad 2013-01-06)

Örkelljunga: <http://www.orkelljunga.se> (Hämtad 2013-01-06)

Östra Göinge: <http://www.ostragoinge.se> (Hämtad 2013-01-06)

Riksantikvarieämbetet:

Fornsök: <http://www.fmis.raa.se/cocoon/fornsok/search.html> (Hämtad 2013-08-04)

Om riksantikvarieämbetet: <http://www.raa.se/om-riksantikvarieambetet/> (Hämtad 2013-08-04)

Om fornsök: <http://www.raa.se/hitta-information/fornsok-fmis/> (Hämtad 2013-08-04)

Digisam:

Om oss: <http://www.digisam.se/index.php/om-oss> (Hämtad 2013-08-04)

Sveriges Riksdag:

Kulturminneslagen 1998:950 : http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Rubriken-upphor-att-galla-U2_sfs-1988-950/?bet=1988:950 (Hämtad 2013-08-06)

Lunds Universitet:

Vad är GIS?: <http://www.gis.lu.se/vadargis.htm> (Hämtad 2013-08-04)

Intervjuer

Odénus, Ulrika; Förvaltningschef, Kultur och Fritid, Eslövs kommun. 2013. E-post 15 maj. (finns i uppsatsförfattarens ägo)

Knafve, Hilda; Kultursekreterare, Höör kommun. 2013. E-post 15 maj. (finns i uppsatsförfattarens ägo)

Dahlberg, Åsa; Museichef, Kultur-, Fritid- och Utbildningsförvaltningen, Hörby Museum, Hörby kommun. 2013. E-post 15 maj. (finns i uppsatsförfattarens ägo)

Fornsök kundtjänst. 2013. E-post 15 maj. (finns i uppsatsförfattarens ägo)

Frågor ställda till Eslövs kommun:

1. Hur länge har ni haft informationen på sidan
<http://www.eslov.se/upplevagora/utflyktsmalochsevardheter/minnesmarken.10691.html> ?
2. Varför har ni valt att informera om fornminnen?
3. Är det någon speciell person som drivit den här frågan? Om ni tex. Har en historiantresserad kulturadministratör eller liknande.
4. Var har ni fått informationen? Är det via Länsstyrelsen?
5. Har ni någon kontakt med Länsstyrelsen i sådana här frågor?

Frågor ställda till Höör kommun:

1. Ni har en sida om kulturmiljöer, men ingen av dessa är förhistoriska. Varför?
2. Ni har inte heller på något annat ställe information om förhistoriska fornminnen (inte heller på turistinformationssidan). Varför?
3. Har ni något samarbete med Länsstyrelsen i dessa frågor?
4. Om länsstyrelsen hade haft färdig information om kommunens fornminnen och karta till dessa att enkelt lägga in på er hemsida, hade detta varit aktuellt i sådana fall?
5. Är kulturarv/fornminnen något kommunen vill (eller har möjlighet att) satsa på?
Varför/Varför inte?

Frågor ställda till Hörby kommun:

1. Ni har en extern sida med besöksmål där ni skriver om det arkeologiska landskapet (<http://www2.upplevhorby.se/sv/se-gora/a351094/det-arkeologiska-landskapet/detaljer?filter=c%3D14141>) då man måste kontakta turistbyrån för mer information. Varför kan man inte direkt på sidan få information för att kunna ta sig till dessa sevärdheter?
2. Ni hänvisar till Riksantikvarieämbetets tjänst "Fornsök" som är en dokumentationstjänst över 1,7 miljoner fornminnen, oavsett besöksmöjlighet eller ej. Språket i tjänsten är väldigt fackmannamässigt och jag som ändå studerat arkeologi i 2 år har svårt att använda den. Varför har ni valt att hänvisa dit?
3. Har ni något samarbete med Länsstyrelsen i dessa frågor?
4. Om länsstyrelsen hade haft färdig information om kommunens fornminnen och karta till dessa att enkelt lägga in på er hemsida, hade detta varit aktuellt i sådana fall?
5. Är kulturarv/fornminnen något kommunen vill (eller har möjlighet att) satsa på?
Varför/Varför inte?

Frågor ställda till Forsöks support:

1. Jag har märkt att många kommuner hänvisar till försök för besök av fornminnen. Det står att tjänsten är tillgänglig för allmänheten, menar ni även att tjänsten är tillräckligt användarvänlig för att allmänheten ska kunna besöka fornminnen med hjälp av den?
2. Har ni några planer på en funktion som gör det möjligt att endast söka på fornminnen värda att besöka, då det i dagsläget skulle vara väldigt svårt för en privatperson att förstå informationen tjänsten tillhandahåller? (tex. de som Länsstyrelsen väljer att skylta vid)